"МунЧа ТАшЫ"нда - "Тукран тәүбәсе" түгел

Тормыш мәшәкатьләреннән арып, онытылып ял итәсе, кәефне күтәрәсе килгәндә һәрвакыт "Мунча ташы" ярдәмгә килә.

Татар эстрадасы күгендә якты йолдыз булып балкучы юмор һәм сатира театры агымдагы елда үзенең оешуына 35 ел тулуны билгеләп узды. Күптән түгел генә алар "Тукран тәүбәсе" дип аталучы өр-яңа программа белән республика һәм Рәсәй төбәкләренә сәфәр чыктылар. 24 һәм 25 ноябрь көннәрендә "Мунча ташы" "Нефтьче" мәдәният сараенда чыгыш ясаячак. Әлеге уңайдан без юмор һәм сатира театрының җитәкчесе Гамил Әсхәдулла белән кыска гына әңгәмә кордык.

- Гамил әфәнде, 35 ел дәвамында татар тамашачысын тормыш мәшәкатьләрен онытып туйганчы бер көлдерә белүче юмор һәм сатира театры буларак, агымдагы елда билгеләп үтелгән юбилей чаралары хакында берничә сүз әйтсәгез иде. Кайларда булдыгыз, нинди альбомнар, дисклар белән сөендерә аласыз?

-"Мунча ташы"ның юбилее рәсми рәвештә 1 апрельдә билгеләп үтелә. Без инде әзерлек эшләрен январь аеннан ук башлаган идек тә, тик рәхәтләнеп, тыныч күңел белән үткәрә генә алмадык. Январь аенда Казанда яшәп иҗат итүче дустыбыз, композитор һәм концертларны оештыручы Марсель Иванов вакытсыз якты дөньядан китте, аның артыннан Альберт Абдулов белән мәңгелеккә хушлашырга мәҗбүр булдык. Шулай да, тормыш дәвам итә, иҗат эше тукталырга тиеш түгеллеген аңлап, театр җиң сызганып юбилей чараларына керешә. 35 еллык репертуарны үз эченә алган, тамашачыларыбыз иң яратып кабул иткән, халык инде белгән номерларны да, яңа чыгышларны да кертеп, аларны җыр, биюләр белән "үреп" өч сәгатьлек программа ясадык. Олы концерт белән Казан, Уфа, үзебезнең Түбән Кама шәһәрләрендә чыгышлар ясадык. Мәскәүдә узган тамашада артист дусларыбыз Рәсим Низамов, Марсель Вагизов һәм башкалар катнашты. Тамашачыларның алкышларына, фикерләренә карап бәяләсәк, юмор һәм сатирага багышланган 35 ел гомер заяга үтмәгән икән, дигән нәтиҗә чыгардык. Юбилейга багышлап чыгарылган "Мунча ташы" китабы да үзенә күрә бер төрле җиңү, йомгак булды, дип уйлыйм. Әлеге җыентыкка кергән артистлар язмышы, бик популяр булган миниатюралар күпләр өчен кызыклы мәгълүмат булды.

- Очрашуларның берсендә Сез "Мунча ташы"- ул көлке бренды" дигән идегез. Шул брендның исемен саклау, аны үстерү авырмы? Юмор һәм сатира театрының да тормышы кызыклы хәлләр, мәзәкләрдән генә тормый бит...

- Дөресен әйтәм, җиңел түгел. Бренд булгач, синең үз йөзең, үз сүзең булырга тиеш. Иҗат процессы белән тәңгәл рәвештә оештыру, техник якларны да һәрвакыт күз уңында тотарга кирәк. Аллага шөкер, командам көчле! Җитәкче буларак борчый торган мәсьәләләр дә шактый. Әйтик, билет бәяләрен бик арттырып булмый. Чөнки халык артистларның күплегеннәнме, концертларга сайланып йөри башлады. Артист билет бәясен арттырса, халык шундук сизә. Афиша, билет бастыру, кирәк булган инструментлар, аппаратура бәясе үсте. Мәсәлән, узган ел колакчалы микрофонны 24 мең сумга алган булсак, быел шушы ук модель 61 мең сум тора. Шуны алам дип, билет бәясен арттырсам, халык безгә йөрмәскә мөмкин. Аның барасы килә, әмма акчасы булмаячак.

Шәхсән минем өчен җитәкче булуның уңай ягы - үземнең артист булуымдадыр. Чөнки мин үзем дә шулар дөньясында йөзәм. Кадрлар мәсьәләсе дә бик мөһим. Яшь артистларны тәрбияләү дә җиңел эш түгел. Аларның күбесе бернәрсә дә белмәгән килеш килә. Таланты бар, әмма аны үстерергә кирәк. Менә шушы барлык факторларны, артистларның мөмкинлекләрен, тамашачыларның кызыксынуларын истә тотып театр иҗат утында кайнап яши. Брендны шул вакытта гына саклап калып була, дип уйлыйм.

- Төптән уйлап карасаң, "Мунча ташы" театрының һәр чыгышында сәяси, иҗтимагый, милли яссылыктагы проблемалар чагылыш таба. Чынбарлыкны көлкеле хәлгә әверелдереп, әдәби әсәргә салу һәм аны тамашачы аңларлык итеп сәхнәләштерү, ай-һай, авыр эш дип уйлыйм. "Чимал" каян аласыз да, илһам ничек җиткерәсез?

- Чималны тормыш үзе бирә. Бары тик игътибар белән карарга гына кирәк. Без бит - оператив театр. Репетицияләр вакытында җыелып, нәрсәләр турында уйнавыбыз турында уйлашабыз. Сәясәт, икътисад кая бара? Кешеләрнең иҗтимагый, рухи халәте ничек? Кризис та килеп җитәчәк безгә. Аның килү-килмәве җитәкчеләрдән, халыкның түземлегеннән тора. Җитештерүне бетерделәр! Үзебездә киемсалымнар тегә алмыйлармы әллә?! Барысы да читтән керә! Авыл хуҗалыгында артка китеш! Менә шушы проблемаларны карыйбыз да, уенын-чынын бергә кушып, юмор тудырабыз. Без үзебез күңелебез белән патриот кешеләр! Шуңа да, 35 ел буена илебездә булган проблемаларны күрсәтеп уйныйбыз.

- Гамил әфәнде, инде Әлмәт тамашачысы түземсезлек белән көткән өр-яңа программа турында берничә сүз. Ни өчен ул "Тукран тәүбәсе"?

- Хәзер шундый заман китте, вәгъдә бирү берни тормый. Бирәүләр банкка акчаларыгызны салыгыз, аларны арттырып бирәбез, ди дә югала. Икенче берәүләр йорт төзеп бирәбез дип, кешеләрнең хәләл акчаларын урлап кача. Гаиләдәге ир кеше эчмим дип антлар эчә дә, ике көннән вәгъдәсен оныта, кешеләр бер-берсе белән йөрешми. Кыскасы, халык мәкаләндәге тукран кебек, эшләмим дип тукылдый-тукылдый эшлиләр. Программада коры миниатюралар гына түгел, музыкаль әсәрләр дә күп урын алган. Быел бик матур сәхнә костюмнары тектердек. Бездә тукран тәүбәсе түгел, шәп дигәнбез икән, димәк, кызык булачак! Тамашада очрашканга кадәр, хөрмәтле әлмәтлеләр!

Әңгәмәдәш Фәрдия ХӘСӘНОВА

ӘДӘБИЯТ ЕЛЫ 2015

Зифа КАДЫРОВА: "Мин тормышны җирдән күзәтәм"

12 ноябрь көнне Әлмәт политехника техникумында соңгы берничә елда китаплары кулдан-кулга йөреп укылучы язучы - Зифа Кадырова белән очрашу булып узды. Әдәбият елы кысаларында уздырылган әлеге дәрес-очрашу, чарада катнашкан һәр кешегә-яшьләргә дә, олыларга да күп яңа мәгълүматлар бирде, күңел түрендәге хис -тойгыларны кузгатып һәрбер гамәлебезгә бәя бирергә чакырды.

Очрашуны Әлмәт политехника техникумының директоры урынбасары Рафаэль Ганиев ачып җибәрде. Ул Зифа ханым Кадырованың күп санлы укучылары арасында уку йорты студентлары, укытучыларның да булуын билгеләп үтте. Очрашуга килгәне өчен рәхмәт әйтеп, олы ихтирам белән чәчәк бәйләмә тапшырды.

Әлеге үзенчәлекле чара техникумның татар теле укытучылары инициативасы белән оештырылды. Очрашуны алып баручылар , татар теле укытучылары Зәлфия Хәйруллина һәм Зәлфия Камалова билгеләп узганча, Яр Чаллы язучысы Зифа Кадырованың моңа кадәр нәшер ителгән барлык китаплары да студентларга яхшы таныш. "Сагынырсың - мин булмам", "Көтеп узган гомер", "Язмыш сынавы", "Бәхеткә юл кайдан?" – соңгы берничә ел эчендә бер-бер артлы дөньяга чыккан китаплары. Бу әсәрләр кулдан -кулга йөреп, кызларның гына түгел, ир-егетләрнең дә йөрәкләренә үтеп кереп, күп төрле фикер алышулар, дискуссияләргә сәбәпче булган.

Башкортостанда туып-үсеп, бар гомерен Яр Чаллыда уздырган Зифа Кадырова иҗат дөньясына шактый соң - 48 яшендә генә килеп керә. Озак еллар төзүче, электр монтажлаучы булып эшли. Үзе әйтүенчә, аларның бригадасы җирне казып, электр кабельләре сузу белән шөгыльләнә икән, гади кешеләр арасында эшләү, аларның тормыш-көнкүрешләрен яхшы белү аңа тормышчан повестьлар язарга җим бирә дә.

- Мин тормышны җирдән күзәтәм, - диде язучы үзе дә. Ә язучылыкка керешеп китүемә күңелемдә булган авыр кичерешләр башлангыч биргән, күрәсең. Башта гаиләмә дә күрсәтмичә, яшеренеп кенә яздым, - дип искә ала ул вакытларны Зифа Кадырова.-Повестька бер керешеп киткәч, шуннан аерыла алмыйча, күңелемдә кайнаган бөтен хис-кичерешләремне шунда салдым. Һәм моның белән үземне коткаруымны аңладым. Сезгә дә кулыгызга каләм алып, кешегә сөйләп булмый торган әйберләрне кәгазьгә салырга киңәш итәм. Ышаныгыз: күпкә җиңеләрәк булыр.

Әнә шулай, әдәбиятка һич көтелмәгәндә килеп кергән язучының хәзер Татарстанда гына түгел, Башкортостанда да меңләгән укучысы бар. Аның китаплары ел дәвамында иң күп укыла торган китаплары исемлегенә кергән. Махсус белем алмаган, әдәбият кануннары турында хәбәрдар булмаган Зифа Кадырова иҗатының әнә шулай тиз арада халык күңелен җәлеп итүенең сере - аның халыкчанлыгында.

Аралашкан вакытта да аның гадилеге, ихласлыгы үзенә җәлеп итә. Безгә, гади укучыларга аның мәктәптән соң һәрвакыт әнисе янына фермага барып ярдәм итүе дә, әдәбият дөньясына ире Марсельның алып керүе дә, янәшәдәге танышларның ни рәвешле повесть геройларына әверелүләре дә бик кызыклы булды.

Дәрес-очрашу барышында техникумның талантлы яшьләре башкаруында биюләр, җырлар да яңгырады. Авторның әсәрләреннән куелган өзекләрне бөтен зал, тын да алмыйча, зур дулкынлану белән күзәтте.

Дәресне йомгаклап, укучылар Зифа Кадырованың әсәрләренә анализ ясадылар, аңа багышлап язылган шигырьләрен укыдылар. Очрашу истәлеккә фотога төшү белән тәмамланды.

Фәрдия ХӘСӘНОВА